

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 16^{ΗΣ} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1950

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΟΡΛΑΝΔΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΑΓΓΕΛΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ὁ Πρόεδρος ἀγγέλλων τὸν θάνατον τοῦ *Ἀλεξάνδρου Διομήδους*, τακτικοῦ μέλους τῆς Ἀκαδημίας, ἐξαίρει τὸ πολὺπλευρον ἔργον τοῦ ἐκλιπόντος ἀνδρὸς ἐν τῇ κοινῇ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ, διὰ τῶν ἑξῆς :

Μετὰ βαθυτάτης θλίψεως ἀγγέλλω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸν ἐπισυμβάντα τὴν 12ην Νοεμβρίου θάνατον ἐπιφανεστάτου τακτικοῦ αὐτῆς μέλους, τοῦ Ἀλεξάνδρου Διομήδους.

Ὁ μεταστάς, γόνος τῆς ἀρχοντικῆς Σπετσιοτικῆς οἰκογενείας Διομήδους Κυριακοῦ, ἐγεννήθη τὸ 1875. Σπουδάσας νομικὰς καὶ οἰκονομικὰς ἐπιστήμας, ἀνηγορεύθη τὸ 1895 διδάκτωρ τῆς Νομικῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λυψίας, τὸ δὲ 1905 ὑφηγητὴς τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου εἰς τὴν Νομικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν, ἐλλεῖπει ἰδιαιτέρας ἔδρας τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας ἣτις ἦτο ἡ εἰδικότης του.

Ἀπὸ τοῦ 1910 ἐξελέγη ἐπανειλημμένως βουλευτὴς Σπετσῶν, ὡς τοιοῦτος δ' ἀπετέλεσε καὶ μέλος τῆς πρὸς Ἀναθεώρησιν τοῦ τὸ 1911 ψηφισθέντος Συντάγματος ἐπιτροπῆς, ἡ εἰς τὴν ὁποίαν συμβολή του ὑπῆρξε πολυτιμοτάτη. Ἐγένετο δ' ὡσαύτως τότε καὶ εἰσηγητὴς τῶν περὶ Συμβουλίου Ἐπικρατείας διατάξεων, αἵτινες ἀποτελοῦσι μέχρι σήμερον τοὺς ἀκρογωνιαίους λίθους τῆς λειτουργίας τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου.

Ὁ Διομήδης ἐπίσης ὑπῆρξεν ὁ εἰσηγητὴς καὶ τῆς περὶ Δήμων νομοθεσίας τοῦ 1912, ἣτις ἰσχύει μέχρι σήμερον.

Ἀναδειχθεὶς ἀργότερον ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κατὰ τὴν τριετίαν 1912-1915 συνέταξεν εἰσηγήσεις ἐπὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους, αἵτινες ἀπο-

τελοῦσι μέχρι σήμερον ὑπόδειγμα ἐπιστημονικῆς ἐργασίας καὶ πολιτικῆς ἐνημερότητος. Ἀλλὰ καὶ ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τὸ 1919 ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου, ἐπέδειξεν ὁ Διομήδης ἀσυνήθην διπλωματικὴν ἱκανότητα, δεξιότατα χειρισθεὶς τὰ δύσκολα προβλήματα τῆς πολυταράχου ἐκείνης ἐποχῆς.

Ἐξόχους ἐπίσης ὑπηρεσίας προσέφευρεν ὁ ἀνὴρ καὶ ὡς Διοικητὴς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἀπὸ τοῦ 1923 μέχρι τοῦ 1928 καὶ ἔπειτα ὡς πρῶτος Διοικητὴς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν τριετίαν 1928-1931 ἐπιδείξας ζηλευτὰς ἰδιότητες σφόδρονος οἰκονομολόγου καὶ πεπειραμένου πολιτικοῦ. Εἰς πλείστον τότε διαφορῶν μεταξὺ Κράτους καὶ Τραπεζῆς τὴν ἐπιτυχῆ λύσιν συνετέλεσεν ὁ μεταστὰς ὡς π. χ. τοῦ ζητήματος τῶν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν πολεμικῶν χρεῶν καὶ τοῦ τῆς ἐν Γενεῇ συνάψεως δανείου τῶν 10 ἑκατομμ. λιρῶν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων. Εἰς πᾶν ἐν γένει οἰκονομικὸν πρόβλημα, τοῦ ὁποῦ τὴν λύσιν ἐπελαμβάνετο, ἐπέθετεν ὁ Διομήδης τὴν σφραγίδα τῆς ἀδρᾶς του προσωπικότητος. Ἡ εὐρεΐα του οἰκονομικῇ ἀντίληψις τὸν ἔφερε τὸ 1941 καὶ εἰς τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου, ὅπερ, δύναται τις νὰ εἴπῃ, τότε πρῶτον ἀντιμετώπισε μὲ ἐπιστημονικὴν μέθοδον τὰ βασικὰ ζητήματα τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας. Ἀλλὰ καὶ πρὸ διετίας ἀκόμη, ὅταν λόγῳ τοῦ πρὸς τοὺς συμμορίτας πολέμου τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα τῆς Ἑλλάδος εἶχον φθάσει εἰς πολὺ κρίσιμον σημεῖον, πρὸς τὸν Διομήδην ἀπέβλεψαν οἱ ὑπεύθυνοι παράγοντες τοῦ τόπου, ἵνα ἀναλάβῃ κατ' ἀρχὰς μὲν τὴν Ἀντιπροεδρίαν, εἶτα δὲ καὶ αὐτὴν τὴν Προεδρίαν τῆς Κυβερνήσεως. Ἐπωμισθεὶς τότε τὴν διοίκησιν τοῦ Κράτους καθ' ἣν στιγμὴν τοῦτο ἐμάχετο τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα κατὰ τῶν ξενηλάτων ἐχθρῶν τῆς Πατρίδος, ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὸν ὅλας του τὰς δυνάμεις ἐπὶ ἐν σχεδὸν ὁλόκληρον ἔτος, ἀγωνισθεὶς μετ' αὐταπαρνήσεως, ἵνα ἐξέλθῃ ἡ Χώρα νικηφόρος καὶ ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν καταστροφὴν.

Πλὴν ὅμως τῆς σημαντικῆς ἐθνικῆς του δράσεως, πλουσία καὶ ἐν πολλοῖς πρωτότυπος ὑπῆρξε καὶ ἡ συγγραφικὴ τοῦ ἀνδρὸς παραγωγή. Ἐγγονος τοῦ Διομήδους Κυριακοῦ ἐπεμελήθη ἐν πρώτοις καὶ ἐξέδωκεν εἰς 2 τόμους τὴν Ἑρμηνείαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος τοῦ ἀειμνήστου πάππου του.

Τὴν ἐργασίαν ταύτην ἠκολούθησαν πλεῖσται μονογραφίαι ἐπὶ ποικίλων συγχρόνων δημοσιονομικῶν καὶ οἰκονομικῶν ζητημάτων ὡς π.χ. ἡ περὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους, ἡ περὶ τοῦ δικαίου τῆς Εἰρήνης, ἡ ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδος, ἡ περὶ τῆς ἐν Ἀνατολῇ Γερμανικῆς πολιτικῆς ἐν σχέσει πρὸς τὸν Ἑλληνισμόν, ἡ περὶ τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἑλλάδος πρὸ καὶ μετὰ

τὴν 1ην Νοεμβρίου 1920, ἡ περὶ τῆς νομισματικῆς μας ἀσθενείας καὶ τῶν πρὸς θεραπείαν τῆς μέσων καὶ ἡ περὶ τοῦ προβλήματος τοῦ οἰκονομικοῦ μας μέλλοντος. Πάσας τὰς μελέτας ταύτας διακρίνει αὐστηρῶς λογικὴ σύνθεσις, διαύγεια καὶ δξύτης κρίσεως καὶ ἰδίᾳ ζηλευτὴ σαφήνεια. Ἄλλ' ἡ συγγραφικὴ δρᾶσις τοῦ ἀειμνήστου συναδέλφου δὲν περιορίσθη μόνον εἰς σύγχρονα οἰκονομολογικὰ ζητήματα.

Ἐπεξετάθη — παρὰ τὰς πολλαπλὰς πολιτικὰς καὶ ἄλλας ἐνασχολήσεις τοῦ ἀνδρὸς — κατὰ τὴν τελευταίαν ἰδίᾳ δεκαπενταετίαν καὶ εἰς τὴν συστηματικὴν μελέτην τῆς οἰκονομικῆς ἱστορίας τοῦ ἀπωτέρου ἑλληνικοῦ παρελθόντος, μάλιστα δὲ τοῦ Βυζαντινοῦ, τῆς ἐρεῦνης τοῦ ὁποίου ἀπέβη ὁ Διομήδης εἰς τῶν διαπρεπεστέρων σκαπανέων.

Οἱ καρποὶ τῆς τελευταίας του ταύτης ἐπιστημονικῆς ἐνασχολήσεως ὑπῆρξαν πλούσιοι καὶ διαφωτιστικοί. Ἀρκοῦμαι ν' ἀναφέρω τὴν περὶ τῆς πολιτικῆς τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας κατὰ τῆς μεγάλης ἰδιοκτησίας μελέτην του, τὴν περὶ τῶν οἰκονομικῶν περιπετειῶν τοῦ παρακμάζοντος Βυζαντίου διατριβὴν του, τὴν περὶ τῆς Βυζαντινῆς οἰκονομίας καὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ παρεμβατισμοῦ πραγματείαν του, τὴν περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ θρησκευτικῆς ζωῆς ἐπὶ Κομνηνῶν ἐργασίαν του, τὴν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν γενομένην ἀνακοίνωσίν του περὶ τῶν πρὸς τὸν Γεώργιον Γεμιστὸν χρυσοβούλλων τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου καὶ τέλος τοὺς δύο τόμους τῶν Βυζαντινῶν Μελετῶν του, εἰς τὰς ὁποίας ἀναζητοῦνται αἱ ρίζαι τῆς πτώσεως τοῦ Βυζαντίου καὶ τῇ βοηθείᾳ τῆς βαθείας γνώσεως τῶν σημερινῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων ἐξηγεῖται ἡ ἄλλοιά σύνθεσις, τῶν βυζαντινῶν πραγμάτων. Πάσας ἐν γένει τὰς ἀνωτέρω ἱστορικὰς ἐργασίας διατρέχει μία ὑψηλὴ πνοή. Ὅλοι εἶναι γραμμένοι μὲ στοχαστικότητα καὶ νοῦν ἐρευνητικὸν καὶ κριτικὸν καὶ προπάντων μὲ σαφήνειαν καὶ λίαν ἐπαγωγὸν γλαφυρότητα. Δι' ὃ καὶ ἡ ἐπιβλητικὴ αὕτη πνευματικὴ του προσφορὰ ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν ἐθνικὴν του δρᾶσιν τοῦ ἤνοιξεν εὐρείας, τὸ 1946, τὰς πύλας τῆς Ἀκαδημίας.

Ἄλλ' ὁ ἐκλιπὼν ἐπιφανὴς οἰκονομολόγος, πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ἱστορικός, ὑπῆρξε καὶ ὡς κοινωνικὸς ἄνθρωπος μία ἐντελὼς ἐξαιρετικὴ φύσις. Γοητευτικὴ ἦτο ἡ συναναστροφὴ του, μεγάλη ἡ χάρις τοῦ λόγου του καὶ ἡ καλωσύνη τῆς καρδιᾶς του.

Παρὰ τὰ ὑψηλὰ ἀξιώματα εἰς τὰ ὁποῖα τὸν ἀνύψωσεν ἡ ἱκανότης του διέτηρσε πάντοτε μίαν ἀριστοκρατικὴν λιτότητα καὶ διετέλεσεν ἀνεπίδεικτος μέχρι τῆς τελευταίας του πνοῆς: Τρανὴ δὲ τούτου ἀπόδειξις εἶναι καὶ ἡ τελευταία του θέλησις οὔτε λόγοι νὰ ἐκφωνηθοῦν κατὰ τὴν κηδεῖαν του, οὔτε ἄνθη νὰ κατατεθοῦν ἐπὶ τῆς σοροῦ του.

Ὁ Ἀλέξανδρος Διομήδης ὑπῆρξε μία ἀληθῶς ἀνωτέρα προσωπικότης, ἥτις καὶ λόγῳ τοῦ ἔργου της καὶ λόγῳ τῆς πνευματικῆς της ποιότητος θὰ μεῖνῃ ἀλησμόνητος εἰς τοὺς ἐπιζῶντας καὶ θ' ἀποτυπωθῇ ἀνεξίτηλος εἰς τὰς δέλτους τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν θὰ τελέσῃ ἐν καιρῷ εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην ἐπισημονικὸν μνημόσυνον τοῦ ἐκλιπόντος ἐπιφανοῦς αὐτῆς μέλους, τὴν μνήμην τοῦ ὁποίου τιμῶντες τὴν ὥραν ταύτην, παρακαλῶ, ὅπως ἐγειρόμενοι τηρήσωμεν ἐνὸς λεπτοῦ σιγῇ.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. **Παν. Πουλίτσας** παρουσιάζει τὸ βιβλίον τοῦ κ. Δ. Μαγκριώτη: «*Θυσίαι τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐγκλήματα κατοχῆς*», τὸ περιεχόμενον τοῦ ὁποίου ἀναπτύσσει ἐπαινῶν τὸν συγγραφέα διὰ τῶν ἐξῆς:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ προθέσω τῇ Ἀκαδημίᾳ τὸ πρό τινος ἐκδοθὲν ἰδιαίτερας ἱστορικῆς σημασίας ἔργον τοῦ καὶ ἀπὸ ἄλλων προηγουμένων ἀξιολόγων μελετῶν ἠθικοῦ, κοινωνιολογικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ περιεχομένου, γνωστοῦ ἐγκρίτου συγγραφέως κ. Δημητρίου Ἰ. Μαγκριώτου, ὑπὸ τὸν τίτλον «*Θυσίαι τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐγκλήματα κατοχῆς, κατὰ τὰ ἔτη 1941 - 1944*», ἐν Ἀθήναις 1949, ἐκ σελίδων 344.

Διὰ τοῦ ἔργου τούτου ἀναπληροῦται ἡ σοβαρὰ καὶ αἰσθητὴ παράλειψις τῆς ἐπισήμου ἱστοριοῦσεως τῶν θυσιῶν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν τελευταῖον παγκόσμιον πόλεμον καὶ τῶν ἀνηκούστων δεινῶν καὶ διωγμῶν, οὓς ὑπέστη ὁ ἑλληνικὸς λαὸς κατὰ τὴν θλιβερωτάτην ἐκείνην καὶ ἀπαισίας μνήμης περίοδον τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς τῆς χώρας. Παρέχεται δι' αὐτοῦ σαφὴς καὶ ζωηρὰ εἰκόν, τοῦτο μὲν τῶν παμμεγίστων θυσιῶν εἰς αἷμα καὶ ὕλικά ἀγαθὰ τῆς Πατρίδος ἡμῶν, ἐν τῷ προθύμως καὶ ἀποφασιστικῶς ἀναληφθέντι ἀγῶνι ὑπὲρ τῶν ἰδεωδῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, τοῦτο δὲ τῶν φοβερῶν ἐγκλημάτων τῶν διαπραχθέντων τότε ὑπὸ τῶν ἐπιδρομέων κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Οὕτω δὲ ἐπαναφέρεται ἐναργῶς εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν ἡ ἀπέραντος φρίκη τῆς κολάσεως τῶν κακουργιῶν τῶν ἐπιδρομέων, αἵτινες προσῆψαν εἰς αὐτούς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν σύγχρονον πολιτισμὸν, ἀνεξίτηλον αἷσχος.

Ἡ ὑπόμνησις δὲν ἦτο περιττή. Διότι καίτοι αἱ θυσίαι τῆς Πατρίδος ἡμῶν ὑπῆρξαν μεγάλαι, μέγισται, ὥστε εὐλόγως ἠδύνατό τις νὰ πιστεύῃ ὅτι θὰ διετηροῦντο ἐπὶ μακρὸν ζωηραὶ εἰς τὴν μνήμην τῶν ἐμπλακέντων εἰς τὸν πόλεμον λαῶν καὶ μάλιστα τῶν ἡγετῶν αὐτῶν, οἵτινες ἦσαν εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωσι κα-